

Javne nabavke

Odabir dobavljača

SADRŽAJ

- [Širi kontekst](#)
- [Lična situacija dobavljača – razlozi za isključenje, „samostalna rehabilitacija“, Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci](#)
- [Kriteriji u fazi odabira – opći uslovi](#)
- [Primjena kriterija u fazi odabira – podobnost za obavljanje stručne djelatnosti, ekonomsko i finansijsko stanje, tehnička i/ili stručna sposobnost](#)
- [Nedostajući ili nepotpuni dokazi](#)
- [Uži izbor](#)
- [Zvanični spiskovi](#)
- [Strategija za odabir dobavljača](#)
- [Komunalne djelatnosti](#)
- [Dodatne informacije](#)

Objavljivanje odobrila Karen Hill, rukovoditeljica programa SIGMA

Širi kontekst

Bitno je da se javni naručilac postara da će zaključiti ugovor sa dobavljačem sposobnim da izvrši i provede ugovor. Stoga će javni naručilac možda željeti da provjeri, primjera radi, prikladnost dobavljača u smislu ispunjenosti osnovnih zakonom propisanih uslova, kao i njegova finansijska sredstva, iskustvo, vještine i tehničke resurse. Javni naručilac će iz postupka javne nabavke isključiti dobavljače koji ne prođu ovaj vid provjere. Ovaj proces se naziva postupkom odabira ili kvalifikacije.

Odabir dobavljača najčešće podrazumijeva dvije odvojene faze. Kao prvo, javni naručilac utvrđuje postojanje razloga za isključenje dobavljača iz učešća u postupku. Javni naručilac potom razmatra da li dobavljači koji nisu isključeni ispunjavaju odgovarajuće uslove za odabir u svojstvu ponuđača. Odabrani dobavljači se potom pozivaju da podnesu ponude, pregovaraju ili učestvuju u dijalogu. Kod otvorenih postupaka ocjenjuju se ponude koje su već dostavili.

Odabir dobavljača predstavlja proces ocjenjivanja i odlučivanja o tome koji dobavljači su kvalifikovani za ispunjenje ugovora. Taj proces se mora provesti uz primjenu objektivnih, nediskriminatorskih i transparentnih kriterija za odabir, koje javni naručilac utvrđuje unaprijed i o kojima obavještava dobavljače.

Direktivom o javnom sektoru („Direktiva“)¹ značajno se ograničava diskreciono pravo javnog naručioca u ovoj oblasti, budući da se u njoj (1) navode kriteriji za odabir za koje se javni naručilac može opredijeliti, (2) predstavljaju dokazi ili reference koje javni naručilac može zahtijevati od dobavljača da bi se uvjerio da su utvrđeni kriteriji za odabir ispunjeni i (3) propisuju opća pravila u pogledu postupka odabira.

Cilj Direktive je također i da se obezbijedi da postupak odabira ne pruža javnim naručiocima prilike za prikrivanje diskriminacije, kao i da se njime dobavljačima daju pravične prilike za učestvovanje. Glavni cilj je da se obezbijedi da trgovina unutar Zajednice ne bude ograničena i da se poštuju načela Ugovora² o slobodi pružanja usluga i slobodi poslovnog nastana.

Javni naručilac može primjenjivati samo sljedeće kriterije u cilju utvrđivanja da li je određeni dobavljač kvalifikovan da ispuni konkretan ugovor:

- lična situacija dobavljača
 - obavezni razlozi za isključenje
 - opcioni razlozi za isključenje
- podobnost za obavljanje stručne djelatnosti
- ekonomsko i finansijsko stanje
- tehnička i/ili stručna sposobnost.

Lična situacija dobavljača

Obavezni razlozi za isključenje: Javni naručilac je dužan da iz postupka dodjele ugovora isključi dobavljača za kojeg je poznato da je pravosnažno osuđen za sljedeća krivična djela:

- učestvovanje u zločinačkoj organizaciji
- korupcija

¹ Direktiva 2014/24/EU o javnim nabavkama i stavljanju van snage Direktive 2004/18/EZ od 26. februara 2014.

² Ugovor o funkcioniranju Evropske unije – prečišćena verzija Ugovora o funkcioniranju Evropske unije, *Službeni list Evropske unije (SLEU)*, C 326, 26. oktobar 2012. U ovom Informativnom dokumentu o javnim nabavkama „UFEU“ odnosno „Ugovor“.

- prevara
- krivična djela terorizma ili krivična djela vezana za terorističke aktivnosti
- pranje novca i finansiranje terorizma
- rad djece i drugi vidovi trgovine ljudima.

Razlozi za isključenje vezani za nepoštovanje obaveza plaćanja poreza i doprinosa za socijalno osiguranje mogu biti obavezni i opcioni.

Kao prvo, javni naručilac je dužan da iz učestvovanja u postupku javne nabavke isključi dobavljača umiješanog u predmet u kojem je konačnom upravnom ili sudskom odlukom utvrđeno da je došlo do kršenja obaveze plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje (obavezni razlozi za isključenje).

Kao drugo, javni naručilac može isključiti ili ga država članica može obavezati da isključi dobavljača ako javni naručilac može odgovarajućim sredstvima dokazati da je dobavljač o kojem je riječ prekršio svoje obaveze vezane za plaćanje poreza i doprinosa za socijalno osiguranje (opciona razlozi za isključenje, koje država članica može učiniti obaveznim). Bez obzira na naprijed navedeno, ovaj razlog se više ne primjenjuje u slučaju da je dobavljač izmirio svoje obaveze ili je zaključio obavezujući sporazum u cilju izmirenja dospjelih obaveza. Također je neophodno da sva pripisana kamata i sve kazne također budu plaćene.

Opcioni razlozi za isključenje: Javnom naručiocu je dopušteno da iz učešća u postupku javne nabavke isključi dobavljača pod sljedećim uslovima:

1. Ako je javni naručilac u stanju da odgovarajućim sredstvima dokaže da je došlo do kršenja odgovarajućih obaveza vezanih za pravo zaštite životne sredine, socijalne zaštite i radno pravo propisanih pravom Evropske unije, domaćim pravom, kolektivnim ugovorom ili odredbama međunarodnog prava životne sredine, socijalne zaštite i radnog prava.
2. Ako je dobavljač nesposoban za plaćanje ili ako je nad njim pokrenut stečajni ili postupak likvidacije; ako njegovom imovinom upravlja likvidacioni upravnik ili sud; ili ako se dobavljač nalazi u bilo kojoj analognoj situaciji u skladu sa odredbama domaćih zakona ili propisa.
3. Ako je javni naručilac u stanju da odgovarajućim sredstvima dokaže da je dobavljač kriv za ozbiljnu povredu profesionalnih obaveza koja dovodi u pitanje njegov integritet.
4. Ako javni naručilac ima vjerodostojne naznake na osnovu kojih može zaključiti da je dobavljač sklopio sporazume sa drugim dobavljačima sa namjerom da naruši tržišnu konkurenciju.
5. Ako sukob interesa ne može djelotvorno ukloniti mjerama manje invazivnim od mjere isključenja dobavljača.
6. Ako se narušenost tržišne konkurencije izazvana ranijom uključenošću dobavljača u pripremu postupka javne nabavke ne može djelotvorno ukloniti mjerama manje invazivnim od mjere isključenja dobavljača.
7. Ako dobavljač pokaže značajne ili postojeće nedostatke tokom provođenja ključnih zahtjeva iz prethodnog javnog ugovora ili ugovora o koncesiji čija je posljedica bio prijevremeni raskid tog prethodnog ugovora, naknada štete ili slične uporedive situacije.
8. Ako je dobavljač kriv za ozbiljno pogrešno predstavljanje činjenica pri dostavljanju podataka neophodnih za utvrđivanje odsustva razloga za isključenje ili ispunjenosti kriterija za odabir, ako je prikrio takve informacije ili ako nije u stanju da dostavi dokumentaciju koju javni naručilac zahtijeva radi potkrepljenja takvih informacija.

9. Ako je dobavljač nastojao da na nedozvoljen način utiče na postupak donošenja odluka javnog naručioca ili da dođe u posjed povjerljivih informacija koje mu mogu omogućiti nedozvoljenu prednost u postupku javne nabavke.

Domaćim pravom se može prepisati obaveznost pojedinih ili svih naprijed navedenih razloga za isključenje.

Šta je to „samostalna rehabilitacija“? Direktivom se uvode mjere „samostalne rehabilitacije“. Dobavljači koji se nađu u situaciji u kojoj su isključeni iz postupka javne nabavke mogu provesti mjere kojima će otkloniti posljedice krivičnih djela ili neadekvatnog postupanja u cilju sprečavanja nastanka takvog postupanja u budućnosti.

Shodno tome, dobavljači mogu dostaviti dokaze na osnovu kojih se može utvrditi da su mjere koje su primijenili dovoljne da se utvrdi njihova pouzdanost, bez obzira na postojanje relevantnih dokaza za isključenje. Primjera radi, dobavljač bi trebao dokazati da je platio ili pokrenuo postupak plaćanja štete nastale uslijed krivičnog djela, da je temeljno razjasnio činjenice i okolnosti sarađujući sa istražnim organima, kao i da je preduzeo konkretne tehničke, organizacione i kadrovske mjere u cilju sprečavanja krivičnih djela u budućnosti.

Ako javni naručilac smatra da su opisane mjere samostalne rehabilitacije nedovoljne da se dokaže pouzdanost predmetnog dobavljača, taj dobavljač bi trebao da od javnog naručioca dobije izjavu u kojoj se navode razlozi zbog kojih se preduzete mjere ne smatraju dovoljnim da se spriječi isključenje tog dobavljača.

Samostalna rehabilitacija nije na raspolaganju javnim naručiocima koji su iz učešća u postupku javne nabavke ili dodjele koncesije isključeni pravosnažnom presudom tokom perioda isključenja utvrđenog tom presudom (u pojedinim državama članicama, isključenje iz učešća u postupku javne nabavke može predstavljati dodatnu sankciju u krivičnim presudama). Ovo ograničenje se, međutim, primjenjuje samo u državama članicama u kojima je takva presuda postala pravosnažna.

Šta je to Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci? Radi pojednostavljenja i ograničenja administrativnih opterećenja, Direktivom je uvedena Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci (*European Single Procurement Document, ESPD*). Ova dokumentacija je ažurirana samostalna izjava dobavljača u kojoj se navode preliminarni dokazi i koja mijenja potvrde koje izdaju državni organi i treća lica o tome da dobavljač:

- nije ni u jednoj od situacija u kojoj dobavljač može ili mora biti isključen (uslijed primjene obaveznih i opcionih razloga za isključenje); u slučaju da je dobavljač preduzeo mjere samostalne rehabilitacije, trebao bi dostaviti informacije o tim mjerama;
- ispunjava relevantne kriterije za odabir koje je utvrdio javni naručilac;
- ispunjava, tamo gdje je to prikladno, objektivna pravila i kriterije utvrđene u svrhu uvrštavanja u uži izbor.

Shodno tome, ESPD bi se trebao sastojati od formalne izjave dobavljača o tome da ne važe relevantni razlozi za isključenje i/ili da su ispunjeni relevantni kriteriji za odabir. Ovom dokumentacijom bi trebalo da se (1) pruže relevantne informacije koje zahtijeva javni naručilac, (2) navede koji je državni organ ili treće lice odgovorno za izdavanje dokumenata kojima se ove informacije potkrepljuju, (3) predstavi formalna izjava o tome da će dobavljač biti u stanju da na zahtjev i bez odlaganja dostavi takvu prateću dokumentaciju, i (4) navedu informacije, poput adrese baze podataka na internetu, identifikacionih podataka, i, prema potrebi, neophodne izjave o saglasnosti za korištenje tih podataka, koje javni naručilac može da upotrijebi da prateće dokumente neposredno pribavi pristupanjem bazi podataka.

U slučaju da se dobavljač pouzda u resurse drugih subjekata, ESPD bi trebao da sadrži informacije o tim subjektima.

Evropska komisija je objavila standardni obrazac ESPD koji bi se trebao koristiti za sve javne nabavke obuhvaćene Direktivom. Kada je riječ o postupcima ispod finansijskih pragova propisanih Direktivom, države članice mogu propisati korištenje ESPD-a ili utvrditi vlastite vrste izjava koje su dobavljači dužni dostaviti. Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci se može upotrijebiti i više puta pod uslovom da su informacije u njoj i dalje važeće i tačne. Od aprila 2018. godine ESPD će se morati pripremati i dostavljati isključivo u elektronskom obliku.

Koji se dokazi mogu zahtijevati od dobavljača u cilju dokazivanja da se na njih ne primjenjuju obavezni ili opcioni razlozi za isključenje? U skladu sa načelom transparentnosti, javni naručilac u obavještenju o nadmetanju mora navesti obavezne ili opcione razloge za isključenje koji će se primjenjivati i koje informacije dobavljači moraju dostaviti da bi dokazali da ne spadaju u slučajeve koji opravdavaju isključenje.

Javni naručilac je u trenutku dostavljanja zahtjeva za učestvovanje ili ponuda dužan da prihvati ESPD kao preliminarni dokaz odnosno kao zamjenu za potvrde koje izdaju državni organi ili treća lica i kojima se potvrđuje da se na dobavljača ne primjenjuju obavezni ili opcioni razlozi za isključenje i da on ispunjava relevantne kriterije za odabir.

Prije nego što dodijeli ugovor, javni naručilac bi trebao zahtijevati od ponuđača kojem je odlučio da dodijeli ugovor da dostavi ažuriranu prateću dokumentaciju kojom se potvrđuje odsustvo razloga za isključenje i ispunjenost kriterija za odabir.

Bez obzira na to, javni naručilac može od ponuđača i kandidata u bilo kojem trenutku tokom postupka javne nabavke zahtijevati da dostave cjelokupnu ili djelimičnu prateću dokumentaciju ukoliko je to neophodno za pravilno vođenje postupka. Ovaj uslov se može propisati, na primjer, u restriktivnom postupku ili drugim postupcima u kojima su faze kvalifikacija i odabira kandidata razdvojene i gdje se samo ograničen broj kandidata poziva da podnesu ponude (što se naziva „užim izborom“).

S druge strane, javni naručilac ne smije da zahtijeva dostavljanje prateće ili druge dokumentacije u slučaju da može te dokumente pribaviti neposredno iz nacionalne baze podataka bilo koje države članice koja je dostupna bez naknade. Primjeri takvih baza podataka su nacionalni registri javnih nabavki, virtuelni dosjei privrednih subjekata i sistemi pretkvalifikacije. Dobavljači ne moraju da dostavljaju dokumente u slučaju da javni naručilac te dokumente već ima u svom posjedu ako je prethodno već dodijelio ugovor ili zaključio okvirni sporazum.

Koje vrste prateće dokumentacije su neophodne? Što se tiče obaveznih razloga, općenito govoreći, ti dokazi moraju biti u vidu izvoda iz sudske evidencije ili ekvivalentnog dokumenta, ili, u slučaju da država o kojoj je riječ ne izdaje takve dokumente, u vidu izjave date pod zakletvom ili svečane izjave. Prema potrebi, javni naručilac treba zatražiti od dobavljača da dostavi dokaze o tome da ne ispunjava niti jedan od obaveznih razloga za isključenje.

Kada je riječ o opcionim razlozima, vrste dokaza zavise od konkretnog opcionog razloga. Javni naručilac utvrđuje koje su vrste dokaza prihvatljive u slučaju povrede profesionalnih obaveza i ozbiljnog pogrešnog predstavljanja informacija.

Dobavljač sa sjedištem u drugoj državi članici: U praksi javnom naručiocu može biti problematično da sazna koje su vrste dokumenata/dokaza dobavljači sa sjedištima u drugim državama članicama u stanju da pruže kako bi dokazali da se na njih ne primjenjuju obavezni ili opcioni razlozi za isključenje, kao i da utvrdi koji državni organi su ovlašteni za izdavanje tih dokumenata/dokaza u skladu sa domaćim pravom.

Da bi se pojednostavio pristup ovim informacijama iz različitih država članica, stručna služba Evropske komisije formirala je registar certifikata (e-Certis) dostupan posredstvom interneta koji sadrži informacije o certifikatima i drugim dokumentarnim dokazima koji se koriste u

različitim državama članicama. Države članice su dužne ove informacije neprekidno ažurirati. Registru e-Certis se može pristupiti posredstvom njegove internet stranice.³

Kriteriji u fazi odabira – opći uslovi

U skladu sa načelom transparentnosti, javni naručilac u obavještenju o nadmetanju mora navesti koji će se kriteriji primjenjivati u fazi odabira i koje relevantne informacije se moraju dostaviti.

Javni naručilac ima mogućnost, ali ne i obavezu, da razmotri prikladnost, ekonomsko i finansijsko stanje i tehničku/profesionalnu sposobnost dobavljača. Javni naručilac stoga može da odluči šta hoće a šta neće zatražiti u okvirima dozvoljenih kriterija za odabir.

Kriteriji se moraju odnositi na predmet ugovora i biti srazmjerni sa njim. Utvrđivanje nepotrebnih ili neprikladnih kriterija može privući nekvalifikovane dobavljače ili odvratiti efikasne dobavljače od učestvovanja.

Samim javnim naručiocima se ostavlja da utvrde minimalne nivoe kapaciteta koje dobavljači moraju da zadovolje. Međutim, ako javni naručilac odluči da utvrdi minimalne nivoe kapaciteta, i ti nivoi se moraju odnositi na *predmet ugovora* i biti srazmjerni sa njim, a također moraju biti i navedeni u obavještenju o nadmetanju.

Jednom utvrđeni kriteriji za odabir se ni pod kojim uslovima ne smiju mijenjati ili stavljati van snage tokom postupka odabira dobavljača. U toj fazi se kriteriji za odabir moraju primjenjivati takvi kakvi su.

Primjena kriterija u fazi odabira

Prikladnost za obavljanje stručne djelatnosti: Javni naručilac može provjeriti da li su dobavljači, općenito govoreći, prikladni i adekvatni za obavljanje stručne djelatnosti tako što će od njih zatražiti dokaze o upisu u strukovni registar u državi članici u kojoj imaju sjedište. U slučaju da u određenoj državi ne postoji takav registar, dobavljači mogu dostaviti izjavu datu pod zakletvom ili potvrdu, već u skladu sa odredbama domaćeg prava. Registri i odgovarajuće izjave ili certifikati za svaku državu članicu navedeni su u odgovarajućim priložima uz Direktivu.

Da li javni naručilac može od inostranih ponuđača zahtijevati da budu registrovani u državi članici u kojoj je sjedište javnog naručioca? Sud pravde Evropske unije (SPEU) smatra takav zahtjev dopuštenim, mada se i na njega primjenjuju konkretni uslovi vezani za jednak tretman. Sud je zauzeo stanovište da javni naručilac može da isključi ponuđača koji ne ispuni obaveze (na primjer u pogledu plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje) u državi članici u kojoj je sjedište javnog naručioca. Također je dopuštena posebna provjera da bi se utvrdilo da li su ispunjeni ti uslovi. Uslov registracije je zakonit ako obaveza registracije ne usložnjava ili ne odlaže učešće inostranog ponuđača ili za posljedicu ima prekomjerne administrativne naknade.

S druge strane, javni naručilac ne smije zahtijevati od dobavljača sa sjedištem u drugoj državi članici da bude upisan u privredni ili strukovni registar u državi u kojoj sjedište ima javni naručilac. Taj uslov bi predstavljao kršenje kako Direktive tako i načela slobode pružanja usluga.

Ekonomsko i finansijsko stanje: Javni naručilac može u obzir da uzme ekonomsko i finansijsko stanje dobavljača. Konkretni kriteriji koji se odnose na ekonomsko i finansijsko stanje moraju za cilj imati utvrđivanje toga da li dobavljači na raspolaganju imaju dovoljna finansijska sredstva (tokom čitavog perioda trajanja ugovora), poput gotovine, kreditne linije ili drugog izvora finansiranja, koja im omogućavaju da uspješno izvrše dodijeljeni ugovor. Javni naručioc

³ <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do>

mogu propisati, na primjer, da dobavljači moraju imati određeni minimalni nivo godišnjeg prometa, uključujući i minimalni promet u oblasti na koju se odnosi predmet ugovora.

Da bi se podstaklo učešće malih i srednjih preduzeća, Direktiva po pravilu zabranjuje javnim naručiocima da zahtijevaju minimalni nivo godišnjeg prometa više od dvostruko veći od procijenjene vrijednosti ugovora. Javni naručilac može, ipak, zahtijevati i veći promet, ali samo u opravdanim slučajevima, kao na primjer kada se javljaju naročiti rizici uslijed prirode radova, usluga ili dobara o kojima je riječ. Također bi trebalo navesti koji su glavni razlozi za propisivanje takvog uslova.

Dokazi o ekonomskom i finansijskom stanju koji se mogu zahtijevati od dobavljača: U jednom od priloga uz Direktivu navodi se spisak dokaza koje, po pravilu, javni naručilac može zahtijevati od dobavljača u cilju dokazivanja njihovog ekonomskog i finansijskog stanja. Međutim, ovaj spisak je samo indikativan i nije iscrpan. Javni naručilac stoga može zahtijevati i dodatne dokaze koji nisu izričito navedeni u Direktivi, pod uslovom da je to u skladu sa osnovnim načelima postupka javne nabavke. Direktivom se izričito zahtijeva da dokazi/informacije koje se traže od dobavljača budu vezani za predmet ugovora i srazmjerni sa njim.

Tehnička i/ili stručna sposobnost: Javni naručilac može da uzme u razmatranje tehničku i/ili stručnu sposobnost dobavljača. Konkretni zahtjevi u pogledu tehničke i/ili stručne sposobnosti za cilj imaju da se utvrdi da dobavljači posjeduju neophodne kadrovske i tehničke resurse i iskustvo da ugovor izvrše u skladu sa odgovarajućim standardima kvaliteta.

Dokazi o tehničkoj i/ili stručnoj sposobnosti koji se mogu zahtijevati od dobavljača: U jednom od priloga uz Direktivu navodi se spisak dokaza koje, po pravilu, javni naručilac može zahtijevati od dobavljača u cilju dokazivanja njihove tehničke i/ili stručne sposobnosti. Budući da je ovaj spisak iscrpan, javni naručilac ne smije zahtijevati nikakve druge dokaze osim onih navedenih u njemu. Međutim, javni naručilac nije dužan da zahtijeva sve navedene dokaze, već samo one koji su neophodni za ocjenu tehničke i/ili stručne sposobnosti dobavljača u odnosu na ugovor koji se dodjeljuje. Ovaj spisak dokaza podijeljen je prema predmetu ugovora (tj. u odnosu na to da li je riječ o dobrima, radovima ili uslugama).

Da li dobavljač može da se pouzda u resurse drugih subjekata da dokaže svoje ekonomsko i finansijsko stanje ili tehničku i/ili stručnu sposobnost? U slučajevima u kojima je to prikladno i u odnosu na konkretan ugovor, dobavljač se može pouzdati u kapacitete drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu svojih veza sa njima. Dobavljač u tom slučaju mora dokazati da će mu na raspolaganju biti neophodni resursi, na primjer dostavljanjem izjave tog subjekta u tom smislu. Ovim se dobavljaču omogućava da se pouzda ne samo u ekonomske i finansijske resurse povezanih privrednih subjekata, već i na podizvođače ili druge subjekte koje svoje resurse mogu da stave na raspolaganje dobavljaču.

Grupa dobavljača također se može, pod istim uslovima, osloniti na kapacitete članova grupe ili drugih subjekata. Kada je riječ o kriterijima vezanim za obrazovne i stručne kvalifikacije ili radno iskustvo, dobavljači se mogu pouzdati u kapacitete drugih subjekata samo ako će ti subjekti vršiti radove ili pružati usluge za koje su takvi kapaciteti potrebni. Javni naručilac ne smije insistirati na određenoj vrsti dokumenta kojim se potvrđuje da su ti resursi na raspolaganju dobavljaču. Na primjer, javni naručilac ne smije zahtijevati da dobavljač dostavi sporazum o saradnji ili zasnuje partnerski odnos sa subjektima o kojima je riječ.

Nedostajući ili nepotpuni dokazi

U Direktivi se izričito navodi da javni naručilac može da pozove dobavljače da *dopune* ili *razjasne* dostavljene dokaze. U Direktivi nije definirano šta se tačno podrazumijeva pod izrazima „dopuniti“ ili „razjasniti“ dokaze.

Odbijanje povoljne ponude jer dobavljač nije dostavio određeni dokaz koji je zahtijevao javni naručilac može predstavljati kršenje načela djelotvornih javnih nabavki. S druge strane, potraga za nedostajućim dokazima može biti dugotrajna i dovesti do produžetka roka za razmatranje izjava o zainteresovanosti/prijava ili ocjenu ponuda, jer će u tom slučaju biti potrebno sačekati da se dostave svi traženi dokazi.

Razuman pristup bi bio dopustiti javnim naručiocima da zahtijevaju dodatne dokaze pod uslovom da su ti dokazi povezani sa već dostavljenim dokazima i relevantni za odgovarajuće unaprijed utvrđene kriterije za odabir. Također se preporučuje da se javnim naručiocima omogući da zahtijevaju razjašnjenje već dostavljenih dokaza u slučaju da takvi dokazi sadrže nedosljedne ili kontradiktorne informacije ili da su nejasni ili nepotpuni.

U praksi, i kako bi se smanjilo opterećenje kako dobavljača tako i javnih naručilaca, može biti primjereno ograničiti provjeru dostavljenih dokaza. U Direktivi se to pitanje ne pominje. U pojedinim državama članicama EU, međutim, domaćim pravom je izričito propisano kako bi javni naručiocima trebali postupati u takvim slučajevima.

Uži izbor

Dozvoljeno je pripremiti spisak dobavljača, iz redova kvalifikovanih dobavljača, koji su ušli u „uži izbor“: ti dobavljači se potom pozivaju da podnesu ponude odnosno pristupe pregovorima ili stupe u dijalog. Javni naručilac u ovom slučaju mora imati na umu sljedeća pitanja:

- Javni naručilac mora primjenjivati objektivne i nediskriminatorne kriterije (ili metodologije).
- Za odabir dobavljača mogu se primjenjivati samo objektivni i nediskriminatorni kriteriji dopušteni Direktivom. Stoga, kriteriji koji premašuju one dozvoljene samom Direktivom nisu dozvoljeni.
- Javni naručilac mora uzeti u obzir relativni finansijski ili tehnički kapacitet dobavljača. Ovakva analiza rezultirat će relativnim rangiranjem kvalifikovanih dobavljača, na osnovu čega bi javni naručilac trebao biti u stanju da utvrdi koji su dobavljači najkvalifikovaniji za ispunjenje ugovora koji se dodjeljuje.
- Kako bi se utvrdio relativni rang kvalifikovanih dobavljača i **odredilo koje dobavljače pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog** iz redova kvalifikovanih dobavljača, javni naručilac može da razvije i metodologije zasnovane na sistemu pondera i ocjena.
- Javni naručilac je dužan da u obavještenju o nadmetanju navede objektivne i nediskriminatorne kriterije i metodologije koje namjerava da primijeni za izradu spiska sa užim izborom. Ovaj uslov za cilj ima zaštitu načela jednakog postupanja i transparentnosti, smanji mogućnosti za zloupotrebu postupka i ograniči diskreciono pravo javnih naručilaca.

Zvanični spiskovi

Direktivom je državama članicama omogućeno da formiraju i koriste zvanične spiskove akreditiranih dobavljača. U najširem smislu, takvi sistemi registracije moraju se formirati i funkcionirati u skladu sa pravilima o dopuštenim kriterijima za odabir propisanim Direktivom. Tretman dobavljača upisanih u zvanični spisak ne smije biti ništa povoljniji od tretmana neregistriranih dobavljača, a sistemom registracije se dobavljačima mora omogućiti da u svakom trenutku zahtijevaju da budu registrirani. Dobavljači upisani u ove spiskove u državama članicama u kojima imaju sjedišta mogu tvrditi da taj upis, u određenim granicama, predstavlja alternativni dokaz za ispunjenost kriterija za odabir na osnovu kojeg je do upisa došlo.

Strategija za odabir dobavljača

Kontrolna lista ključnih pitanja koje treba imati na umu: Ukupnu strategiju za odabir dobavljača treba utvrditi prije raspisivanja tendera. Strategija se mora pripremiti u skladu sa općim pravnim načelima, uključujući relevantna načela iz Ugovora, kao i domaćim propisima.

Sljedeća kontrolna lista obuhvata glavna pitanja na koja, općenito govoreći, javni naručilac mora odgovoriti kada definira svoju krovnu strategiju za odabir dobavljača (* ne odnosi se na otvoreni postupak):

1. Da li ste utvrdili kategoriju kriterija za odabir koje ćete primijeniti?
2. Da li ste definirali konkretne kriterije koje ćete primijeniti u okviru svake odabrane kategorije kriterija za odabir?
3. Da li smatrate prikladnim određivanje minimalnih nivoa kapaciteta u odnosu na kriterije vezane za finansijsko i ekonomsko stanje ili za tehnički i/ili stručni kapacitet koje ćete primijeniti? Ako je odgovor „da“, da li ste definirali takve minimalne nivoe kapaciteta?
4. Da li ste utvrdili koje dokaze/reference treba zahtijevati od dobavljača kao dokaze da zadovoljavaju utvrđene kriterije za odabir?
5. * U slučaju restriktivnog postupka, konkurentnog postupka uz pregovaranje i konkurentnog dijaloga, javni naručilac bi trebao odgovoriti na sljedeća pitanja:
 - a) Da li ste utvrdili minimalni broj dobavljača koje ćete pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog?
 - b) Da li smatrate prikladnim utvrđivanje maksimalnog broja dobavljača koje ćete pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog? Ako je odgovor „da“:
 - o Da li ste utvrdili taj maksimalni broj?
 - o Da li ste utvrdili kriterije ili metodologije koje će se primijeniti za odabir dobavljača koji će biti pozvani da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog iz redova kvalifikovanih dobavljača?
 - o Da li ste utvrdili da li postoje obrasci obaveznih pretkvalifikacionih upitnika (PKU) koje ste dužni da koristite?
1. Da li ste utvrdili, u skladu sa odredbama odgovarajućih propisa, kada, gdje i kako treba da objavite:
 - a) Kriterije za odabir koje namjeravate primijeniti?
 - b) Minimalni nivo kapaciteta koji namjeravate zahtijevati?
 - c) Dokaze/reference koje ćete zahtijevati?
 - d) Minimalni broj dobavljača koje namjeravate pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog?*
 - e) Maksimalni broj dobavljača koje namjeravate pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog?*
 - f) Kriterije ili metodologije koje ćete primijeniti za odabir dobavljača koje ćete pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog iz redova kvalifikovanih dobavljača?*

Komunalne djelatnosti

U skladu sa Direktivom o komunalnim djelatnostima, javni naručioc i imaju nešto više fleksibilnosti u pogledu izbora kriterija za odabir koje mogu primijeniti i dokaza koje mogu zahtijevati od dobavljača.

Opće pravilo glasi da javni naručioc i koji definiraju kriterije za odabir dobavljača u otvorenom, restriktivnom, pregovaračkom postupku sa objavljivanjem poziva za podnošenje ponuda i partnerstvu za inovacije to moraju da učine u skladu sa objektivnim pravilima i kriterijima. Kada naručioc i u komunalnom sektoru u ta pravila i kriterije uključe i kriterije za odabir propisane Direktivom, te kriterije bi trebali primjenjivati u skladu sa zahtjevima iz Direktive. To podrazumijeva, primjera radi, obavezu primjene ograničenja u odnosu na kriterije vezane za finansijsko i ekonomsko stanje (maksimalni godišnji promet), upotrebu ESPD-a i dokumenta i potvrde koje se mogu zahtijevati.

Komunalna preduzeća također mogu formirati kvalifikacione sisteme i upravljati njima. Tim sistemima se mora upravljati na osnovu objektivnih kriterija, a pravila za kvalifikovanje trebaju utvrditi javni naručioc i. Kvalifikacioni sistemi su slični zvaničnim spiskovima javnih naručilaca u skladu sa Direktivom, osim što ih formiraju naručioc i za vlastite potrebe.

Dodatne informacije

Publikacije

SIGMA (2015), *Public Procurement Training Manual* [Priručnik iz oblasti javnih nabavki] – modul E3, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

SIGMA (2014), *Selected Judgements of the Court of Justice of the European Union on Public Procurement (2006–2014)* [Odabrane presude Suda pravde Evropske unije u oblasti javnih nabavki (2006–2014)], OECD Publishing, Paris,

<http://www.sigmaweb.org/publications/Judgements-CourtJustice-2Sept2014-Bosnian.pdf>

Informativni dokumenti o javnim nabavkama

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2016), *Use of Official Automatic Exclusion Lists in Public Procurement* [Primjena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje u postupcima javnih nabavki], Brief 24, OECD Publishing, Paris

Drugi izvori

Odabrana sudska praksa Suda pravde Evropske unije: C-31/87 *Beentjes*, C-357/06 „*Frigerio Luigi & C.*“, C-305/08 *CoNISMa*, C-213/07 *Michaniki*, C-538/07 *Assitur*, C-376/08 „*Serrantoni i Consorzio stabile edili*“, C-74/09 „*Bâtiments and Ponts Construction i WISAG Produktionservice*“, C-465/11 „*Forposta i ABC Direct Contact*“, C-234/14 „*Ostas celtnieks*“, http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/